

Peresa i oci

Corren uns temps d'activitat frenètica; al dia li falten hores per als nostres treballs, esports i vicis. I l'home acudeix cada cop més al remei de la velocitat i al servei de la màquina. El comerç, que fins fa poc més de cent anys fou considerat per les altes ments com un exercici indigne d'homes lliures o com una pràctica immoral i parasitària, és avui, per contra, el camí més freqüentat i el més planer per tal d'aconseguir la relativa independència que l'època permet i, amb ella, la prosperitat que inspira el respecte i la consideració dels nostres veïns.

Els homes es mouen infatigablement, prou que ho veiem. Fins i tot el monjo –és a dir, «home solitari» i que viu de l'aire del cel– es belluga, treballa, no es dóna repòs dins i fora del convent. En tals circumstàncies, ¿qui gosaria fer l'elogi de la vida contemplativa i, menys encara, de la peresa neta i pelada?

Amb tot, és evident que la peresa és el pecat menys pecaminós de la clàssica llista, el més innocu entre tots els vicis que el diable està autoritzat a procurar-nos. En primer lloc, la peresa és un pecat passiu, dels pocs que no ofenen ningú, que no envaeixen el camp d'altri, que no necessiten col·laboradors ni víctimes, que no transcendeixen, si no és amb el mal exemple –sempre involuntari per part del pecador.

El peresós és, en principi, l'home a qui no cal res o quasi res: només temps, si és possible tot el seu temps, i l'espai reduït que ocupa un cos en posició horitzontal, el mateix que exigeix un cadàver ben condicionat. El pecat de peresa és pacífic, quiet i d'una closa i personalíssima intimitat; qui el practica no disputa res, ni competeix amb ningú; i fa una nosa mínima. Vici difícil entre els més difícils, en aquests dies de vida cara i de moltonisme activíssim, de *vacances* tumultuoses i gesticulants. Pecat en certa mesura heroic, per tal com comporta la renúncia a gairebé tots els motius vitals. [...]

Una de les gràcies més singulars del peresós és aquesta: no s'avorreix mai. La seva mateixa ociositat li ho impedeix. Puix que l'avorriment implica un desig contrariat de fer quelcom. I l'ociós, per definició, només desitja de perseverar en la seva vacació indefinida. Tanmateix, hi ha una cosa que el peresós, si no és un cretí, no pot deixar de fer: pensar. Mentre no dorm, s'entén. Més encara: pensar és per a ell, efectivament, una prova de la seva existència com a home: *cogito, ergo sum*, que deia aquell. Això és tan cert, que a vegades penso que la peresa dels pensadors ociosos ens ha privat d'un cert nombre de tractats filosòfics i morals, fruit de la lenta però assegurada especulació de dròpols eminents: un peresós correcte, categòric, escrivint o dictant és inimaginable. Viva llàstima, perquè el seu pensament, pel fet de no estar subjecte a les passions, a les regles, a les escoles que agiten o mediatitzen les idees dels savis militants, fóra sens dubte valuósíssim, superior en objectivitat al del trapenc o el lama, puix que el peresós, contemplatiu com és per simple vagància, gaudeix d'una independència total i d'una puresa d'intencions inobjectable.

Joan OLIVER, 1970